

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 456/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att bekämpa arbetsrelaterat utnyttjande

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 456/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Atte Harjanne /gröna:

Med vilka metoder ämnar regeringen effektivisera utrotningen av arbetsrelaterat utnyttjande och

ämnar regeringen stärka arbetarskyddsmyndighetens befogenheter för att skapa tillräcklig avskräckning för företag som utnyttjar arbetstagare om allvarliga ekonomiska konsekvenser?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Regeringen fördömer allt utnyttjande av utländsk arbetskraft. Utnyttjande hör inte hemma på den finländska arbetsmarknaden. Rättvisa spelregler gäller alla arbetstagare, även dem som kommer från utlandet och är i en särskilt utsatt ställning. Under statsminister Orpos regeringsperiod ingriper man i utnyttjandet med två program och dessa åtgärder ingår i dem. Dessa är åtgärdsprogrammet för att bekämpa arbetsrelaterat utnyttjande och åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet.

Under denna regeringsperiod ingriper man bland annat i utmaningar i informationsutbytet mellan myndigheter, främjar identifieringen och avslöjandet av utnyttjande och människohandel, förbättrar de utnyttjade arbetstagarnas ställning samt förebygger att utnyttjande upprepas. Automatiserad efterhandskontroll av uppehållstillstånd för arbete har införts i syfte att bättre kunna avslöja fall av utnyttjande. Under denna regeringsperiod säkerställs dessutom informationsutbyte mellan myndigheter på eget initiativ så att informationen om misstänkt utnyttjande förmedlas exempelvis mellan arbetarskyddet, skattemyndigheten och migrationsmyndigheterna. Dessa ändringar för regeringen vidare i olika lagstiftningsprojekt. Man har redan effektiviserat myndighetsverksamheten, vilket har lett till att allt fler fall har avslöjats.

Vid justitieministeriet bereds en märkbar åtstramning i bestämmelserna om arbetsrelaterat utnyttjande som följer statsminister Orpos regeringsprogram. Syftet är att betona straffbarheten för utnyttjande i arbetslivet genom att den nuvarande paragrafen om ockerliknande diskriminering i

arbetslivet ersätts med paragrafer om ocker i arbetslivet och grovt ocker i arbetslivet. Som ministrartraff för grov gärningsform föreskrivs fängelsestraff. Även straffansvaret för juridiska personer utökas så att det omfattas av de nya straffbestämmelserna, för att man vid sidan av de fysiska ansvarspersonerna också ska kunna utdela straff åt företag. Lagstiftningen ändras så att de som begår dessa brott förutom att dömas till straff även kan meddelas näringsförbud. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen våren 2026. Strängare straff och att de som begår de aktuella brotten ställs till svars är viktiga åtgärder för att bekämpa arbetsrelaterat utnyttjande.

Åtgärderna i programmet för bekämpning av grå ekonomi förebygger kringgående av skatt, grå ekonomi och ekonomisk brottslighet bland annat genom att öka medvetenheten och genom att främja informationsgången och myndighetssamarbetet. Strategin och åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2024–2027 som godkändes i december 2024 eftersträvar dessa mål.

Beredning pågår för att förenhetliga och utveckla registreringsförfarandena för utländska personer för att säkerställa att registeruppgifterna är korrekta och effektivisera övervakningen. Målet är att effektivisera verksamhetsförutsättningarna för fältet för flermyndighetstillsyn över missbruk av identiteter och att förbättra informationsutbytet mellan myndigheterna genom att utveckla lagstiftningen, systemen och förfarandena. Projektet genomförs av Skatteförvaltningen tillsammans med andra ministerier och myndigheter. Dessutom utvecklar Tillstånds- och tillsynsverkets arbetarskyddsavdelning det nationella och internationella samarbetet för att öka tillsynens effektivitet för att bekämpa grå ekonomi, arbetsrelaterade brott och svart arbete. Samtidigt utökas Skatteförvaltningens befogenheter och granskningsrätt. Skatteförvaltningens förmåga att samla in, analysera och dokumentera data i elektroniskt format förbättrar förmågan att utreda olika allvarliga skattebrott och andra ekonomiska brott.

Dessutom inleder arbets- och näringsministeriet våren 2026 ett utredningsarbete för att ändra lagstiftningen i fråga om lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (den s.k. beställaransvarslagen). Riksdagen har tidigare förutsatt en utredning om utvidgandet av skyldigheterna inom byggbranschen till att omfatta andra branscher med beaktande av fördelarna med utvidgningen i förhållande till den ökade administrativa bördan (ReUB 5/2023 rd).

Beställare måste också ha bättre kunskap om de risker som är förknippade med anlitande av utomstående arbetskraft och även förmedlare. Ansvarsfull företagsverksamhet och god avtalspraxis är viktiga åtgärder i denna helhet. Arbetsgivare och beställare bär ett eget stort ansvar för att främja en rättvis arbetsmarknad och bekämpa missbruk. Även arbetstagar- och arbetsgivarförbunden arbetar aktivt mot arbetsrelaterat utnyttjande. Förbunden har en viktig roll i bekämpningen av arbetsrelaterat utnyttjande och människohandel som en del av ett mer omfattande samarbete mellan olika aktörer. Det finns tecken på att utländska aktörer inom organiserad brottslighet är

djupt involverade i företag som förmedlar arbetstagare till Finland. Detta kräver att inte enbart myndigheterna utan att även representanter för näringslivet vidtar åtgärder och har kunskap om hur arbetsrelaterat utnyttjande kan bekämpas.

Styrgruppen för bekämpning av grå ekonomi har behandlat eventuella lösningar och tilläggsåtgärder. Det behövs lagstiftning, effektivt myndighetssamarbete, övervakning och tillräckliga befogenheter, informationsutbyte samt rådgivning och anvisningar för att främja god avtalspraxis.

Det är klart att man även i fortsättningen bör ingripa i arbetsrelaterat utnyttjande på många olika sätt och över regeringsperioderna.

Helsingfors 12.01.2026

Arbetsminister Matias Marttinen